

30.7.2020

Helsingin Sanomain Säätiö

European University at St. Petersburg

Venäjän ja Euraasian opintojen Imares-ohjelma, lukuvuosi 2019–2020

Lukuvuosi 2019–2020 alkoi Pietarin eurooppalaisessa yliopistossa myönteisissä ja odottavissa tunnelmissa. Syksyllä 2019 yliopisto aloitteli ensimmäistä kokonaista lukuvuottaan sen jälkeen, kun oppilaitos oli ollut suljettuna Venäjän koulutusta valvovan viranomaisen Rosobrnadzorin peruttua sen opetuslisenssin vuonna 2017 yli vuodeksi väitettyjen rakennusmääräyksiä koskeneiden rikkomusten takia. Ulkomaalaisille opiskelijoille suunnatut kansainväliset ohjelmat, joissa itse opiskelin, olivat toiminnassa vasta ensimmäistä lukuvuotta sulkemisen jälkeen. Tunnelmaa kuvasti yliopiston rehtorin Vadim Volkovin toteamus lukuvuoden avajaisissa: “Meillä on kaikki edellytykset, että tästä tulee hyvä vuosi”. Volkovin ennustus olisi voinut käydä toteen, ellei koronaviruspandemia olisi sotkenut suunnitelmia noin kevätlukukauden puolestavälistä alkaen. Koronavirustilanteen vuoksi yliopisto jouduttiin jälleen kerran tyhjentämään opiskelijoista kesken lukuvuoden. Lukuvuosi saatiin kaikesta huolimatta vietyä kunnialla loppuun etäopetuksessa.

Pietarin eurooppalaisessa yliopistossa pääosa opetuksesta on venäjän kielellä ja valtaosa opiskelijoista on venäläisiä, mutta yliopistossa on myös kaksi niin sanottua kansainvälistä ohjelmaa, joissa opetus on englanniksi ja joiden opiskelijat ovat ulkomaalaisia. Imares-ohjelma keskittyy Venäjän ja Euraasian eli käytännössä entisen Neuvostoliiton alueen poliittisen ja yhteiskunnallisen olemuksen tarkasteluun. Enerpo-ohjelmassa puolestaan tarkastellaan samaa aluetta energiapolitiikan näkökulmasta. Kumpaankin ohjelmaan

kuuluu pakollisena melko intensiivinen venäjän kielen kurssi, joka jatkuu koko lukuvuoden. Venäjän kielen pakollisuus perustuu ajatukseen, että venäjänkielisen alueen tutkiminen ja jossain määrin syvällinen ymmärtäminen vaatii venäjän kielen osaamista.

Opiskelin näistä kahdesta ohjelmasta Imares-ohjelmassa, joka tarjoaa yleisluontoisemman valikoiman näkökulmia kuin energiapolitiikkaan keskittyvä Enerpo-ohjelma. Kummassakin ohjelmassa saa kuitenkin vapaasti valita kurssveja toisesta ohjelmasta, ja päädyinkin valitsemaan syyslukukaudella Johdatus energiapolitiikkaan -kurssin omien Imares-kurssieni lisäksi. Katsoin, että Venäjän kansainvälisen toiminnan ymmärtämiseksi on hyvä tietää perusasiat energiapolitiikasta, koska Venäjän kansantalouteen, ulkomaankauppaan ja myös ulkopolitiikkaan vaikuttaa vahvasti se, että Venäjä on merkittävä fossiilisten polttoaineiden tuottaja.

Suoritin yliopistolla seuraavat kurssit:

Syyslukukaudella

- Venäjän ulkopolitiikka (6 opintopistettä)
- Imperiumi ja nationalismi Venäjällä ja Neuvostoliitossa (6 opintopistettä)
- Konfliktit ja yhteistyö Euraasiassa (3 opintopistettä)
- Johdatus energiapolitiikkaan (6 opintopistettä)
- Venäjän kieli (6 opintopistettä)

Kevätlukukaudella

- Venäjän poliittinen ja sosiaalishistoria (6 opintopistettä)
- Poliittiset muutokset Neuvostoliiton jälkeisessä Euraasiassa (6 opintopistettä)
- Venäjä ja aseelliset konfliktit Euraasiassa ja muualla (6 opintopistettä)
- Venäjän kieli (6 opintopistettä)

Yliopistolla käytännössä kaikki tarjolla olleet kurssit olivat kiinnostavia, koska olen jo pitkään ollut kiinnostunut Venäjän ja muun entisen Neuvostoliiton alueen yhteiskunnista

ja niiden kehityksestä. Näin ollen kursseja oli vaikea jättää valitsematta. Pyrin kuitenkin valitsemaan kursseja maltillisen määrän, jotta pystyn riittävästi panostamaan venäjän kielen opiskeluun. Kielitaidon kehittäminen oli yksi päätavoitteistani.

Opiskelin niin sanotussa Certificate of Study -ohjelmassa, joka ei johda loppututkintoon mutta jossa vaaditaan suoritettavaksi vähintään 18 opintopistettä lukukaudessa. Päädyin suorittamaan kummankin lukukauden aikana 24 opintopistettä eli yhteensä 48 opintopistettä.

Koin opiskelun melko intensiiviseksi. Etenkin kevätlukukaudella oli viikkoja, joina en pitänyt yhtään vapaapäivää. Pietarin eurooppalaisessa yliopistossa ei niinkään lueta tentteihin, vaan laaditaan paljon kirjoitelmia ja esitelmiä sekä keskustellaan. Koin tämän sinänsä erittäin mielekkääksi tavaksi opiskella.

Yliopiston kurssit olivat erittäin vuorovaikutteisia, ja osa niistä oli pikemminkin seminaareja kuin luentokursseja. Vuorovaikutteisuus oli mahdollista, koska opetusryhmät olivat melko pieniä. Kursseilla keskusteltiin paljon niiden aihepiireihin kuuluvista asioista. Esimerkiksi Venäjän ulkopoliittikan kurssilla opettaja vaati jokaiselta opiskelijalta jokaisessa viikoittaisessa kokoontumisessa pienen alustuksen jostain ajankohtaisesta uutistapahtumasta, joka liittyi Venäjän ulkopoliittikkaan. Alustusten jälkeen analysoimme kyseisiä uutistapahtumia yhdessä. Kurssin kytkeminen näin läheisesti ajankohtaisiin tapahtumiin oli erittäin motivoivaa.

Ulkomaantoimittajataustaisena journalistina pääsin osalla kursseista suoraan hyödyntämään ja kehittämään ammattitaitoani.

Opinnot syvensivät huomattavasti ymmärrystäni Venäjän ja muiden entisen Neuvostoliiton maiden poliittisesta ja yhteiskunnallisesta tilanteesta, kehityksestä sekä historiasta. Vaikka olen jo vuosia melko aktiivisesti seurannut Venäjän tapahtumia mediasta ja matkustellut Venäjällä, lukuvuosi Pietarissa nosti tietoni ja ymmärrykseni alueesta aivan uudelle tasolle. Seuratessani Venäjän sisä- ja ulkopoliittisia ratkaisuja nyt,

pystyn usein analysoimaan, miksi Venäjä toimii niin kuin se toimii. Toisaalta lukuvuosi opetti myös ymmärtämään, kuinka paljon olisi vielä syytä oppia. Uskon, että akateeminen perehtyminen Venäjän ja entisen Neuvostoliiton alueen ilmiöihin teki minusta paremman journalistin myös laajemminkin kuin vain kyseisen alueen selittäjänä. Kykyäni analysoida tapahtumia ja kehityskulkuja kehittyi opintojen ansiosta.

Melko intensiiviset, kuukausia jatkuneet kieliopinnot puolestaan kohensivat huomattavasti venäjän kielen taitoani, joka alun perin ei ollut erityisen hyvä. Lukuvuoden aikana pääsin etenkin kielioppiasioissa tasolle, josta on huomattavasti aiempaa helpompi myös jatkaa venäjän opintoja. Venäjä on kieli, jonka aktiivinen käyttäminen vaatii melko laajaa kieliopin tuntemusta.

Venäläiseen kulttuuriin ja elämäntapaan perehtymisessä oli tietenkin hyvin merkittävä rooli sillä, että asuin Venäjällä. Keskustelut ihmisten kanssa sekä erilaisiin tapahtumiin osallistuminen opettivat, millaista on venäläinen arki. Läntisenä suurkaupunkina Pietari ei ole tyypillisintä Venäjää, mutta syys- ja kevätlukukauden välisellä tauolla minulla oli mahdollisuus matkustaa muuallakin Venäjällä. Vietin jonkin aikaa esimerkiksi Murmanskissa ja Petroskoissa. Samalla minulla oli mahdollisuus, osin myös pakko, käyttää ja kehittää venäjän kielen taitoani.

Vielä kevätlukukauden alussa opinnot yliopistolla sujuivat normaalisti ja hyvissä tunnelmissa. Tässä vaiheessa aloin olla jo rutinoitunut opiskelija, kun vielä syyslukukauden alussa piti totutella jälleen opiskelemaan, koska valtiotieteen maisterin tutkinnon suorittamisesta oli kulunut melko pitkä aika.

Kevätlukukauden puoltaväliä lähestyttäessä koronavirustilanne maailmalla alkoi näyttää yhä vakavammalta. Venäjällä virukseen reagoitiin aluksi alueiden tasolla, ja Pietarissa elämä sujui melko normaalisti, kun Moskovassa alkoi jo olla tiukkoja rajoituksia käytössä. Maaliskuun puolellavälissä yliopisto ilmoitti siirtymisestä etäopetukseen, ja päivää myöhemmin Suomen hallitus ilmoitti esittävänsä valmiuslain käyttöönottoa.

Rajaliikenne Venäjän ja Suomen välillä näytti lakkaavan tai vähintäänkin muuttuvan hankalaksi piakkoin, joten päätin lähteä Suomeen, kun opiskelu näytti olevan mahdollista myös sieltä käsin.

Yliopistolla ei ollut valmiina järjestelmiä etäopetuksen toteuttamiseksi, mutta sellaiset saatiin valittua ja toimintaan parissa viikossa. Osa kursseista pitkittyi parilla viikolla, koska luennoissa oli taukoa etäopetuksen käytännön järjestelyjen aikana. Itse pystyin hyödyntämään tämän ajan tekemällä erilaisia kurssitöitä. Etäluennot toteutettiin etäkokousohjelmistolla, joka pienen alkukangertelun jälkeen osoittautui varsin toimivaksi. Luennot jatkuvat pitkälti samanlaisina kuin ne olivat olleet lähiopetuksen aikana, nyt vain verkossa. Myös etäopetuksessa onnistui esitelmien pito ja keskustelu olosuhteisiin nähden hyvin. Pois jäivät kuitenkin epämuodolliset käytäväkeskustelut professorien ja muiden opiskelijoiden kanssa, mikä oli tietenkin puute. Myös Pietarissa asumisen tuoma yhteys venäläiseen elämänmenoon jäi puuttumaan. Kaikesta huolimatta ehdin asua Pietarissa monta kuukautta ja sain yliopistolla suoritettua suunnitellut kurssini loppuun, joten olosuhteisiin nähden katson selvinneeni koronaviruskriisistä stipendiaikana suhteellisen vähin menetyksin.